

Volgend jaar weer. Zelfde tijd, zelfde plaats

Coen Polack

Leiden ✱ De zon komt op boven de Nieuwe Rijn en de koffie gaat met dienbladen tegelijk richting de terrasboten. Het is nog geen half acht, maar de Leidenaars hebben hun eerste liederen van de dag al gezongen tijdens de reveille bij het stadhuis. Straks is er nog meer gezang, bij de koraalrang in het Van der Werfpark en tijdens de plechtige dienst in de Pieterskerk.

Tijdens het zingen van al die aan 3 oktober verbonden teksten is Leiden voor een dagje het centrum van het universum en het brandpunt van de vaderlandse geschiedenis.

In de rest van Nederland is het flink zoeken naar iemand die je spontaan kan vertellen wie Boisot was. Maar op 3 oktober in Leiden wordt de naam van de geuzenadmiraal meerdere malen hardop gezongen voordat de meeste mensen ook maar hun ontbijt hebben genuttigd.

Trauma

Zeker 1500 man bij de reveille - en nog meer bij de koraalrang - staan in alle vroegte klaar om te zingen over hongersnood en onderdrukking. Het houdt het midden tussen chauvinistische trots over de verdiensten van de stad en het verwerken van een

eeuwenoud collectief trauma. Dat klinkt natuurlijk veel zwaarder dan het allemaal is, want de grote aantrekkingskracht van het traditionele ochtendprogramma van 3 oktober lijkt toch vooral het gegeven te zijn dat het vorig jaar precies zo was. En dat het volgend jaar ook precies zo weer zal zijn. Het woord 'weer' speelt een belangrijke rol. „Geweldig dat u er allemaal weer bent, we gaan er weer iets moois van maken”, zegt koraaldirigent Wim de Ru voor aanvang van het zingen. Er wordt ook constant gerefereerd aan eerdere jaren, aan de traditie zelf. Zo is volgens De Ru de articulatie van de geleghedenzangers in het park veel beter dan vorig jaar. En bij het afsluiten van de samenhang: „Volgend jaar zie ik u weer. Zelfde tijd, zelfde plaats.” En ook dat zegt hij trouwens ieder jaar.

Hutspetten

Hoewel het er bij de herdenkingsdienst in de Pieterskerk wat ingetogener en plechtstatiger aan toegaat, staat die gelegenheid ook bol van Leidse trots. Predikant Joost Röselaers heeft het over vrijheid en over identiteit. Dat voor veel mensen identiteit net zo vanzelfsprekend is als water voor vissen. En dat kun je zien in de kerk. Er zijn roodwitte sjaals en stropdas-

3 oktober is een soort tijdmachine

sen, en zijn kersverse 3 oktoberdoppers en -'hutspetten'. Op revers en op overhemdsboorden, aan keycords en op fleecetruien prijken de Leidse sleutels en zelfs mezzosopraan Emma Brown die een solo zingt, heeft een Leidse vlag om haar schouders gehangen.

Tijdmachine

In de traditionele Den Tonkelaarrede tijdens de koraalrang verzucht spreker Joost Bleijde dat het toch mooi zou zijn om een tijdmachine te hebben, zodat je zou kunnen meekijken bij historische gebeurtenissen, of zelfs bij de geslaagde vieringen van 3 oktober uit je jeugd.

Maar die tijdmachine bestaat allang. Die machine is het Leidse mechanisme dat 3 oktober heet, waardoor geschiedenis van honderden jaren geleden zo levend gehouden wordt dat het lijkt alsof er over een gebeurtenis van eerder dit jaar gezongen en gesproken wordt. Of zoals het in het Leidse volkslied klinkt: een stad van heden, vol verleden.

Predikant Joost Röselaers tijdens de herdenkingsdienst in de Pieterskerk.

FOTO HIELCO KUIPERS